

Stanowisko SBP dotyczące utrzymania zerowej stawki podatku VAT na książki i czasopisma specjalistyczne

Na podstawie zapisów traktatu akcesyjnego oraz negocjacji w latach następnych Polska może stosować 0% stawki podatku VAT na książki i czasopisma specjalistyczne do końca 2010 r. W związku z kończącym się okresem ochrony polskiej książki i czasopism specjalistycznych należy podjąć starania o jego przedłużenie i rozpocząć negocjacje w tej kwestii z Unią Europejską.

Stanowisko SBP jest tożsame z prezentowanym poglądem środowiska bibliotekarskiego, zgodnie z którym konieczność utrzymania 0% stawki podatku VAT wynika z potrzeby wspierania czytelnictwa w Polsce i respektowania podstawowego priorytetu unijnego – polityki równych szans.

Z badań wynika, że głównym źródłem dostępu do książek i czasopism są biblioteki, zwłaszcza publiczne i akademickie. Analizy statystyczne Instytutu Książki i Czytelnictwa BN publikowane w „Bibliotekach publicznych w liczbach” oraz systematycznie przygotowywane raporty dotyczące społecznego zasięgu książki wskazują na kurczenie się zarówno rynku indywidualnego konsumenta książki (w 2006 r. czytanie książek zadeklarowało 50% polskiego społeczeństwa, kupiło 1 książkę w roku 33% mieszkańców Polski, w 2008 r. odpowiednio: 38%, 23%), jak również odbiorców instytucjonalnych, w tym bibliotek publicznych.

Zakupy nowości wydawniczych w bibliotekach publicznych po okresie gwałtownego spadku w latach 1999-2003, kiedy to osiągnęły najniższy wskaźnik 5,1 wol./100 mieszkańców, w latach następnych stopniowo wzrastały do 6,6 wol. w 2004 r. i 9,6 wol. w 2008 r.

Przypomnijmy, że Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z 24.11.1980 r. ustanowiło jako normę zakupu 18 wol./100 mieszkańców, zaś międzynarodowa norma opracowana przez International Federation of Library Associations and Institutions wynosi 30 wol./100 mieszkańców.

Biblioteki zakupiły w 1999 r. do zbiorów – 2 183 371 wol. natomiast w roku 2008 – 3.674.660 wol. Przeciętnie na 1 książkę biblioteki publiczne w 1999 r. wydatkowały 15 zł i 85 gr., natomiast w 2008 r. – 20 zł i 66 gr. Na 1 mieszkańca kraju, na zakup książek do bibliotek, wydano w 1999 r. – 90 gr., w 2008 r. – 1 zł i 99 gr.

Wzrost zakupów nowości wydawniczych w bibliotekach publicznych, a także wzrost wskaźników zakupu nowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wynikiem dotowania bibliotek przez samorządy (organizatorów bibliotek), jak również interwencjonizmu państwa w tym zakresie. Od 2000 r. biblioteki publiczne otrzymywały dotacje celowe MK, od 2004 r. w ramach programu ujętego w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury, której założenia sięgają 2013 r. Na wzbogacenie i odnowienie zasobów bibliotek publicznych Ministerstwo Kultury przekazało w ostatnich latach następujące kwoty:

- 2000 r. – 9 mln zł,
- 2001 r. – 7,463 mln zł,
- 2002 r. – 1,150 mln zł,

- 2003 r. – 5 mln zł,
- 2004 r. – 10 mln zł,
- 2005 r. – 30 mln zł,
- 2006-2008 – 28,5 mln zł.

Od 2009 r. środki te zostały ograniczone do 10 mln zł.

Niższe stawki podatku VAT na sprzedaż książek i prasy są wynikiem starań, zabiegów wielu państw Unii Europejskiej i innych. W Wielkiej Brytanii i Irlandii bezterminowo obowiązuje zerowa stawka VAT na książki, mimo iż kraje te przeznaczają olbrzymie kwoty na promocję książek i czytelnictwa. Także Norwegia stosuje zerową stawkę VAT, Szwajcaria 2,4%. Do 5% stawki VAT ograniczają się Luksemburg (3), Włochy i Hiszpania (4), Grecja (4,5), Cypr, Malta, Portugalia, Estonia i Węgry (5). Pozostałe kraje stosują zróżnicowaną stawkę VAT (od 5,5% we Francji do 25% w Danii). Ta nierówność stawki VAT pokazuje niejednorodną sytuację w tym zakresie i jest podstawą do negocjacji.

Uregulowania wymaga także wysokość stawek VAT na książki wydawane na różnych nośnikach. W 2009 r. Komisja Europejska uznała, że wszystkie książki zapisane na nośnikach (CD, DVD, pendrive) powinny płacić taką samą stawkę, jak książki drukowane. Obecnie w Polsce wydawcy audiobooków na nośnikach fizycznych płacą 22% podatek. Kwestią otwartą jest też wysokość stawki VAT na książki w postaci plików np. na mp3, PDF, epub.

Uważamy, że wprowadzenie wyższej niż 0% stawki podatku VAT na książki spowoduje powrót spadku zakupów książek przez biblioteki (po latach 2004-2008 wzrostu), co wpłynie na ograniczanie zasięgu czytelnictwa, szczególnie w małych miejscowościach.

*Zarząd Główny
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*

Stanowisko zostało przekazane Ministrowi Kultury Bogdanowi Zdrojewskiemu w dniu 22 marca br.